

**ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนการกำกับดูแลกิจการ องค์กรประกอบเกี่ยวกับคณะกรรมการบริษัท
และโครงสร้างการถือหุ้นแบบครอบครัว กับการวางแผนภาษีของบริษัทจดทะเบียน
ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย**

วาสนี เชิญวิริยะกุล¹ และ ศิลปพร ศรีจันทะ²

Received: February 6, 2022

Revised: April 19, 2022

Accepted: May 6, 2022

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับคะแนนการกำกับดูแลกิจการ องค์กรประกอบเกี่ยวกับคณะกรรมการบริษัท และโครงสร้างการถือหุ้นแบบครอบครัว กับการวางแผนภาษีของ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สำหรับการวางแผนภาษี ในงานวิจัยฉบับนี้วัดค่าด้วย 3 รูปแบบ ได้แก่ อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริง (Effective Tax Rate: ETR) อัตราส่วนทางภาษี ต่อกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน (TAX/CFO) และอัตราส่วนภาษีต่อสินทรัพย์รวม (TAX/ASSETS) โดยศึกษาในช่วงเวลาปี 2563 จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 325 บริษัท ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งสถิติ เชิงพรรณนาและสถิติเชิงอนุมาน

ผลการวิจัย พบว่า คะแนนการกำกับดูแลกิจการมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการวางแผนภาษีที่วัดค่าด้วย ETR และ TAX/CFO ขนาดของคณะกรรมการมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการวางแผนภาษีที่วัดค่าด้วย TAX/ASSETS ความเสี่ยงทางการเงินมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการวางแผนภาษีที่วัดค่าด้วย ETR ความสามารถในการทำกำไรมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการวางแผนภาษีที่วัดค่าด้วย TAX/CFO และ TAX/ASSETS และขนาดของบริษัทมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการวางแผนภาษีที่วัดค่าด้วย ETR และ TAX/ASSETS

คำสำคัญ : การกำกับดูแลกิจการ, โครงสร้างการถือหุ้นแบบครอบครัว, การวางแผนภาษี

¹ นักตรวจสอบภาษีปฏิบัติการ กรมสรรพากร (ผู้รับผิดชอบบทความ, Email: beebewasinee@gmail.com)

² รองศาสตราจารย์ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (Email: sillaporn@tbs.tu.ac.th)

The Relationship between Corporate Governance Rating, Board of Directors, Family Ownership and Tax Planning of Listed Companies on The Stock Exchange of Thailand

Wasinee Chernviriyakul¹ and Sillapaporn Srijunpetch²

Received: February 6, 2022

Revised: April 19, 2022

Accepted: May 6, 2022

Abstract

The research examines the relationship between corporate governance, board of directors, family ownership and tax planning of listed companies on the Stock Exchange of Thailand (SET). Tax planning is measured by the effective tax rate (ETR), ratio of current tax to operating cash flow (TAX/CFO) and ratio of current tax to total assets (TAX/ASSETS). The 325 research samples were listed companies on the SET in 2020. Data was analyzed by descriptive and inferential statistics.

Results were that corporate governance score was significantly negatively related to ETR and TAX/CFO. Board size was significantly positively related to TAX/ASSETS. Debt-to-total-asset ratio was significantly positively related to ETR. Return on assets (ROA) was significantly positively to TAX/CFO and TAX/ASSETS. Company size was significantly negatively related to ETR and TAX/ASSETS.

Keywords : Corporate Governance, Family Ownership, Tax Planning

¹ Tax Audit Officer, Practitioner Level, The Revenue Department (Corresponding author, Email: beebeewasinee@gmail.com)

² Associate Professor, Thammasat Business School, Thammasat University (Email: sillapaporn@tbs.tu.ac.th)

บทนำ

หนึ่งในเป้าหมายหลักของแต่ละบริษัท คือ การทำกำไรสูงสุด เพื่อดึงดูดนักลงทุนให้เข้ามาลงทุน โดยปัจจัยสำคัญในการทำกำไรสูงสุด คือ การมีรายได้ที่สูงและค่าใช้จ่ายที่ต่ำ ซึ่งในสถานการณ์สำหรับปี 2563 หลายประเทศทั่วโลก รวมทั้ง ประเทศไทยต้องเผชิญกับปัญหาโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ซึ่งนับเป็นวิกฤตการณ์ที่ส่งผลกระทบในหลายด้าน รวมไปถึงด้านเศรษฐกิจด้วย และนำไปสู่การสูญเสียรายได้ของบริษัทตามมา ดังนั้น แต่ละบริษัทจึงต้องหาวิธีในการประคองกิจการให้สามารถต่อสู้กับปัญหาดังกล่าว พร้อมทั้งต่อสู้กับคู่แข่งกัน เพื่อให้บริษัทสามารถดำเนินงานต่อไปได้ โดยปกติแล้วการที่บริษัทต้องสูญเสียรายได้นั้น จะทำให้บริษัทมีการวางแผนการลดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ให้ได้มากที่สุด ซึ่งค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้ก็ถือเป็นค่าใช้จ่ายที่สำคัญของบริษัท ดังนั้น บริษัทจึงควรมีการวางแผนภาษี เพื่อที่จะสามารถบรรลุเป้าหมายหลักในการทำกำไรสูงสุดให้แก่บริษัทได้

การวางแผนภาษีเป็นการกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม เพื่อการปฏิบัติในอนาคตเกี่ยวกับรายการทางการเงิน ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ในอันที่จะป้องกันมิให้เกิดปัญหาภาษีอากรไม่ว่าประการใด ๆ โดยมุ่งหมายให้การเสียภาษีอากรและการปฏิบัติเกี่ยวกับภาษีอากรขององค์กรเป็นไปโดยถูกต้อง และครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายภาษีอากรกำหนดไว้ และเป็นผลให้จำนวนภาษีอากรที่ต้องเสียนั้น เป็นจำนวนน้อยที่สุดหรือประหยัดที่สุด รวมทั้งใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีอากรสูงสุด ทั้งนี้โดยไม่อาศัยการทุจริตหลีกเลี่ยงภาษีอากร (สุเทพพงษ์พิทักษ์, 2561)

การกำกับดูแลกิจการที่ดี เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้บริษัทเกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ตั้งแต่ระดับผู้บริหารจนถึงพนักงาน และสามารถลดความเสี่ยงอันเกิดจากความไม่แน่นอนขึ้นได้ โดยงานวิจัยของ

สตัยา ตันจันทรพงษ์ (2557) ได้ศึกษาอิทธิพลของการกำกับดูแลกิจการที่ดีต่อการวางแผนภาษีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ปี 2554 โดยศึกษาการกำกับดูแลกิจการจากคะแนนการกำกับดูแลกิจการ พบว่า การกำกับดูแลกิจการที่ดีจะช่วยลดการวางแผนภาษี ซึ่งการกำกับดูแลกิจการนั้นไม่เพียงแต่วัดจากคะแนนการกำกับดูแลกิจการเท่านั้น แต่ยังรวมถึงองค์ประกอบเกี่ยวกับคณะกรรมการบริษัทด้วย ไม่ว่าจะเป็นขนาดของคณะกรรมการ สัดส่วนของกรรมการอิสระ การควบคุมอำนาจในการบริหารของประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการ สัดส่วนของกรรมการที่เป็นเพศหญิง สัดส่วนของกรรมการที่เป็นชาวต่างชาติ และสัดส่วนของกรรมการที่จบบัญชีหรือการเงิน ซึ่งองค์ประกอบของคณะกรรมการดังกล่าวก็เป็นปัจจัยภายใต้การกำกับดูแลกิจการที่ดีที่จะส่งผลต่อการดำเนินงาน และการวางแผนภาษีของบริษัท

นอกจากนั้นโครงสร้างการถือหุ้นแบบครอบครัวก็เป็นปัจจัยสำคัญอีกปัจจัยหนึ่ง โดยโครงสร้างการถือหุ้นในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นโครงสร้างการถือหุ้นแบบครอบครัว (สัจจวัฒน์ จันทรหอม, 2554) ซึ่งถือเป็นรูปแบบโครงสร้างการถือหุ้นแบบกระจุกตัว โดยโครงสร้างการถือหุ้นดังกล่าวจะทำให้ผู้บริหารเกิดแรงจูงใจในการบริหารกิจการให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ตนเองและเครือญาติ โดยไม่คำนึงถึงผู้ถือหุ้นรายย่อย และจะให้ความสำคัญการบริหารงานในทุก ๆ ด้านของกิจการอย่างใกล้ชิด รวมไปถึงการบริหารทางด้านภาษีด้วย

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงคะแนนการกำกับดูแลกิจการ องค์ประกอบเกี่ยวกับคณะกรรมการบริษัท และโครงสร้างการถือหุ้นแบบครอบครัวที่แตกต่างกันจะส่งผลกระทบต่อการวางแผนภาษีหรือไม่ อย่างไร สำหรับปี 2563

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับคะแนนการกำกับดูแลกิจการ องค์ประกอบเกี่ยวกับคณะกรรมการบริษัท และโครงสร้างการถือหุ้นแบบครอบครัว กับการวางแผนภาษีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

การทบทวนวรรณกรรมและการพัฒนาสมมติฐาน

ผู้วิจัยทำการศึกษาแนวคิดและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาพัฒนาสมมติฐาน ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการ

การกำกับดูแลกิจการ หมายถึง ความสัมพันธ์ในเชิงการกำกับดูแล รวมทั้งกลไกมาตรการที่ใช้กับการตัดสินใจของคนที่องค์กรให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ซึ่งรวมถึงการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายหลัก การกำหนดกลยุทธ์ นโยบาย และพิจารณาอนุมัติ แผนงานและงบประมาณ และการติดตาม ประเมิน และดูแลการรายงานผลการดำเนินงาน ซึ่งขอบเขตดังกล่าวเป็นไปตามนิยาม “Corporate Governance” ของ G20/OECD ปี พ.ศ. 2558 กล่าวไว้ว่า การกำกับดูแลกิจการเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารของบริษัท คณะกรรมการบริษัท ผู้ถือหุ้น และผู้มีส่วนได้เสียอื่น ๆ นอกจากนั้นยังจัดให้มีโครงสร้างตามวัตถุประสงค์ของบริษัท และกำหนดวิธีการบรรลุมูลค่าวัตถุประสงค์ และติดตามผลการปฏิบัติงาน (สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, 2560)

มาตรฐานสากลด้านการกำกับดูแลกิจการ ซึ่งใช้เป็นบรรทัดฐานในหลายประเทศ คือ OECD Principles of Corporate Governance และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของการกำกับดูแลกิจการที่ดี โดยในปี พ.ศ. 2549 ได้เสนอหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีให้แก่บริษัทจดทะเบียน ซึ่งเทียบเคียงกับหลักการกำกับดูแลกิจการของ OECD ซึ่งต่อมาได้มี

การปรับปรุงอีกครั้งในปี พ.ศ. 2555 เพื่อให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์การประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดีของอาเซียน (ASEAN Corporate Governance Scorecard) ซึ่งมีเนื้อหาแบ่งออกเป็น 5 หมวด ได้แก่ สิทธิของผู้ถือหุ้น การปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นอย่างเท่าเทียมกัน บทบาทของผู้มีส่วนได้เสีย การเปิดเผยข้อมูลโปร่งใส และความรับผิดชอบของกรรมการ

ประเทศไทยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการกำกับดูแลกิจการว่าการประเมินผลการกำกับดูแลกิจการจะช่วยให้เกิดพัฒนาการของบริษัทจดทะเบียนในการปรับปรุงการกำกับดูแลกิจการให้เป็นมาตรฐานสากล จึงได้จัดทำการประเมินในรูปแบบของโครงการการกำกับดูแลบริษัทจดทะเบียน (Corporate Governance Report of Thai Listed Companies : CGR) โดยสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (Thai Institute of Directors : IOD) (สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, 2560)

แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีตัวแทน

ทฤษฎีตัวแทน (Agent Theory) โดย Jensen, M., and Meckling, W. (1976) ได้อธิบายถึงความสัมพันธ์ของกลุ่มบุคคล 2 กลุ่ม ได้แก่ ฝ่ายผู้มอบอำนาจหรือตัวการ (Principle) ได้แก่ ผู้ถือหุ้นหรือนักลงทุน ซึ่งเป็นเจ้าของเงินทุนที่แท้จริง และฝ่ายผู้รับมอบอำนาจในการบริหารงานหรือตัวแทน (Agent) โดยตัวแทนจะมีหน้าที่ในการบริหารงาน และตัดสินใจในการดำเนินงานต่าง ๆ แทนตัวการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หลักของบริษัท คือ ทำให้บริษัทได้กำไรสูงสุด แต่ในทางปฏิบัติ ผู้บริหารหรือตัวแทนอาจบริหารงานเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนเป็นหลัก โดยไม่ได้สนใจวัตถุประสงค์หลักของบริษัท ซึ่งส่งผลที่ตามมา คือ เกิดความขัดแย้งทางด้านผลประโยชน์ จึงทำให้เกิดปัญหาตัวแทนขึ้นมา

แนวคิดเกี่ยวกับโครงสร้างความเป็นเจ้าของ

โครงสร้างความเป็นเจ้าของถือเป็นปัจจัยสำคัญที่บ่งบอกลักษณะของความขัดแย้งทางผลประโยชน์ที่ทำให้เกิดปัญหาตัวแทนขึ้นมา เนื่องจากความขัดแย้งจะเกิดขึ้นระหว่างผู้บริหารกับผู้ถือหุ้น หรือระหว่างผู้ถือหุ้นที่มีอำนาจควบคุมกับผู้ถือหุ้นรายย่อย ซึ่งแบ่งโครงสร้างความเป็นเจ้าของเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่

1. โครงสร้างความเป็นเจ้าของแบบกระจายตัว (Dispersed Ownership Structure) เป็นโครงสร้างที่มีผู้ถือหุ้นจำนวนมากราย ซึ่งแต่ละรายจะมีสัดส่วนการถือหุ้นเพียงเล็กน้อยภายในบริษัท เพื่อเป็นการลดความเสี่ยงในการลงทุน การแบ่งสัดส่วนการถือหุ้นต่อคนน้อยกว่า 5% (Leech, D., Leahy, J., 1991) ซึ่งเป็นผลดีทางด้านความคล่องตัวในการบริหารงานของผู้บริหาร แต่จะเป็นผลเสียต่อผู้ถือหุ้น กล่าวคือ จะไม่มีผู้ถือหุ้นกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่มีอำนาจในการออกเสียงหรือมีแรงจูงใจที่จะควบคุมกิจการให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ตน เนื่องจากผู้ถือหุ้นแต่ละคนมองว่าตนเองมีสิทธิออกเสียงน้อยและมีความกระจายตัวทำให้การรวบรวมสิทธิออกเสียงทำได้ยาก และไม่คุ้มกับค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียไป โดยโครงสร้างการถือหุ้นแบบกระจายตัวนี้มักพบในประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ เป็นต้น (สัจจวัฒน์ จันทรหอม, 2554)

2. โครงสร้างความเป็นเจ้าของแบบกระจุกตัว (Concentrated Ownership Structure) เป็นโครงสร้างที่มีผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ซึ่งอาจมีหนึ่งรายหรือหลายรายก็ได้ที่มีสัดส่วนการถือหุ้นสูง และมีสิทธิออกเสียงเพียงพอที่จะควบคุมกิจการได้ ซึ่งเป็นผลดี คือ ผู้มีอำนาจควบคุมกิจการจะมีส่วนได้เสียในบริษัทมากขึ้น จึงทำให้ผู้ถือหุ้นกลุ่มนี้จะให้ความสำคัญกับการติดตามการกำกับดูแลการบริหารงานของกิจการอย่างใกล้ชิดมากกว่าโครงสร้างความเป็นเจ้าของแบบกระจายตัว (Holderness, C. G., 2003) แต่จะเป็นผลเสียในด้านความขัดแย้งทางผลประโยชน์ระหว่างผู้ถือหุ้นที่มีอำนาจควบคุมกับผู้ถือหุ้นรายย่อย เนื่องจากผู้มีอำนาจควบคุมสามารถเข้าแทรกแซง

การบริหารงาน รวมถึงแก้ไขหรือกำหนดนโยบายที่สำคัญได้ง่ายขึ้น โดยโครงสร้างการถือหุ้นแบบกระจุกตัวนี้มักพบในประเทศแถบเอเชีย และยุโรป บางประเทศ เช่น ญี่ปุ่น ไทย เยอรมนี เป็นต้น (สัจจวัฒน์ จันทรหอม, 2554)

แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนภาษี

การวางแผนภาษี (Tax Planning) คือ การเตรียมการเพื่อเสียภาษีให้ถูกต้อง ครบถ้วน ในฐานะพลเมืองดีและใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีต่าง ๆ ที่กฎหมายกำหนดไว้ไปใช้ลดหย่อนภาษีเงินได้ประจำปี เพื่อบรรเทาภาระภาษีให้น้อยลง ไม่ต้องเสียภาษีมากเกินไป รวมถึงไม่ต้องชำระภาษีเพิ่มหรือเสียเบี้ยปรับโดยใช่เหตุ (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2558) ซึ่งหากกิจการดำเนินงานแล้วมีผลกำไร สิ่งที่มาคือ ค่าใช้จ่ายภาษีอากร ถ้ากิจการมีกำไรสูง ค่าใช้จ่ายทางภาษีอากรก็จะสูงตามไปด้วย ดังนั้นการวางแผนภาษีจึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะช่วยให้กิจการสามารถลดภาระค่าใช้จ่ายส่วนนี้ไปได้ รวมทั้งช่วยให้เจ้าของกิจการสามารถใช้เงินบริหารเงินทุนภายในกิจการ เจ้าของกิจการอาจเลือกวางแผนภาษีตั้งแต่เริ่มดำเนินกิจการ หรือวางแผนภาษีเมื่อกิจการได้ดำเนินงานไปได้ระยะหนึ่ง หรือจะเลือกวางแผนภาษีสำหรับต้นปีบัญชีก็ได้ เพื่อให้กิจการสามารถลดต้นทุนให้ต่ำลงและได้รับประโยชน์สูงสุด การวางแผนภาษีไม่ใช่การหลบเลี่ยงภาษี (Tax Avoidance) หรือหนีภาษี (Tax Evasion) (ศศิธร จุ้ยยิ้ม, 2561 อ้างถึงใน สมเดช โรจน์ศรีเสถียร, 2562, น. 19)

การหลบเลี่ยงภาษี (Tax Avoidance) คือ การที่ผู้เสียภาษีใช้วิธีการที่ถูกต้องตามกฎหมายเพื่อทำให้ไม่ต้องเสียภาษีหรือเสียภาษีน้อยลง เป็นการใช้องค์ประกอบของกฎหมายของภาษีอากร (Tax Loopholes) เพื่อทำให้ไม่ต้องเสียภาษี หรือเสียภาษีน้อยลง ฉะนั้นการหลบเลี่ยงภาษีจึงเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนภาษี (Smart SME, 2559)

การหนีภาษี (Tax Evasion) คือ การไม่ยอมเสียภาษีหรือความพยายามที่จะเสียภาษีให้น้อยลงโดยฝ่าฝืนกฎหมายภาษีอากร เช่น จงใจไม่นำรายได้มาขึ้นแบบแสดงรายการภาษี ยื่นรายการไม่ครบ หรือแสดงค่าใช้จ่ายสูงกว่าความเป็นจริง ซึ่งการกระทำเหล่านี้ล้วนมีความผิดทางกฎหมาย และจะถูกลงโทษตามกฎหมายภาษีอากร (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2558)

ทฤษฎีการวางแผนภาษี (Tax Planning Theory) ได้อธิบายไว้ว่า การวางแผนภาษี คือ ความพยายามในการเคลื่อนย้ายเงินสดที่จะต้องใช้จ่ายสำหรับจ่ายค่าใช้จ่ายทางภาษีแก่หน่วยงานที่ทำหน้าที่จัดเก็บภาษีให้ไหลกลับมาสู่กิจการ ซึ่งทฤษฎีนี้ตั้งอยู่บนความจริงที่ว่า ความสามารถในการเสียภาษีของกิจการอยู่บนพื้นฐานของกำไรทางภาษียากกว่ากำไรทางบัญชี ซึ่งมีแนวทางหรือการปฏิบัติหลากหลายอย่างในการวางแผนภาษีที่จะช่วยลดกำไรทางภาษีโดยไม่ส่งผลกระทบต่อกำไรทางบัญชี (Hoffman, W.H., 1961) โดยการวางแผนภาษีสามารถนำสิทธิต่าง ๆ ทางภาษีมาใช้ได้ เช่น การใช้สิทธิหักจ่ายได้เพิ่มขึ้น การใช้สิทธิรายได้ที่ได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้ เป็นต้น โดยจะวัดค่าจากอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริง (Effective Tax Rate : ETR)

นอกจากนั้น วิธีการที่ทำให้ทั้งกำไรทางภาษีและทางบัญชีลดลงก็เป็นอีกวิธีการหนึ่งในการวางแผนภาษีด้วย ซึ่งจากงานวิจัยในอดีต พบว่า จะวัดค่าจากอัตราส่วนทางภาษีต่อกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน (TAX/CFO) (Zimmerman, J., 1983) เนื่องจากกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานจะไม่ได้รับผลกระทบจากการตกแต่งตัวเลขหรือการบริหารกำไรตามเกณฑ์คงค้างทางบัญชี และอัตราส่วนภาษีต่อสินทรัพย์รวม (TAX/ASSETS) เนื่องจากมูลค่าสินทรัพย์สามารถนำไปวิเคราะห์ถึงความสามารถในการใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ เพื่อก่อให้เกิดรายได้ที่แท้จริง โดยมีข้อสมมติว่าบริษัทที่มีสินทรัพย์รวมเท่ากัน บริษัทเหล่านั้นควรมีความสามารถในการทำ

กำไรอยู่ในระดับเดียวกันและควรจะมีค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้นิติบุคคลที่เท่ากันด้วย ดังนั้น บริษัทใดที่มีการลงทุนในสินทรัพย์รวมสูง แต่มีค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้นิติบุคคลต่ำ แสดงว่า TAX/ASSETS จะมีค่าต่ำ ซึ่งการสะท้อนถึงการวางแผนภาษี (ธัญพรตันติยวงศ์, 2552)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคะแนนการกำกับดูแลกิจการและองค์ประกอบเกี่ยวกับคณะกรรมการบริษัท

สำหรับงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรซึ่งเป็นองค์ประกอบเกี่ยวกับคณะกรรมการบริษัทเพื่อใช้ในการศึกษา ได้แก่ ขนาดของคณะกรรมการ สัดส่วนของกรรมการอิสระ การควบคุมอำนาจในการบริหารของประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการ สัดส่วนของกรรมการที่เป็นเพศหญิง สัดส่วนของกรรมการที่เป็นชาวต่างชาติ และสัดส่วนของกรรมการที่จบบัญชีหรือการเงิน (ธกานต์ ชาติวงศ์, 2560, เกรียงไกร บุญเลิศอุทัย, อนุวัฒน์ ภักดี และ ศิลปพร ศรีจันเพชร, 2562 และกันญธรณ์ เต็มบุญประเสริฐสุข, 2564)

ลัตยา ดันจันทรพงศ์ (2557) ศึกษาอิทธิพลของการกำกับดูแลกิจการที่ดีต่อการวางแผนภาษีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2554 จำนวน 324 บริษัท โดยวัดค่าตัวแปรอิสระด้วยคะแนนการประเมินการกำกับดูแลกิจการจากการประเมินของสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD) และวัดค่าตัวแปรตามด้วยการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางภาษียลดลงโดยไม่กระทบกำไรทางบัญชี ได้แก่ อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริง (Effective Tax Rate : ETR) และการวางแผนภาษีที่ทำให้ทั้งกำไรทางบัญชีและทางภาษียลดลง ได้แก่ อัตราส่วนทางภาษีต่อกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน (TAX/CFO) และอัตราส่วนภาษีต่อสินทรัพย์รวม (TAX/ASSETS) จากการศึกษา พบว่า การกำกับดูแลกิจการที่ดีมีอิทธิพลในเชิงลบกับการวางแผนภาษีจากค่า TAX/CFO และ

TAX/ASSETS อย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ การกำกับดูแลกิจการที่ดีช่วยลดการวางแผนภาษีที่ทำให้ทั้งกำไรทางบัญชีและทางภาษีลดลง ในขณะที่ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญสำหรับการวัดค่าการวางแผนภาษีด้วย ETR ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของน้ำทิพย์ ขำตันนงษ์ (2558) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับการวางแผนภาษีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สำหรับปี 2556 - 2557 จำนวน 678 ตัวอย่าง โดยวัดค่าตัวแปรอิสระด้วยผลประเมินการกำกับดูแลกิจการ สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระในคณะกรรมการของบริษัท และประธานฝ่ายบริหารและประธานคณะกรรมการบริหารเป็นบุคคลเดียวกัน และวัดค่าตัวแปรตามด้วยการวางแผนภาษี 3 รูปแบบ ได้แก่ ETR, TAX/CFO และ TAX/ASSETS ซึ่งพบว่าผลประเมินการกำกับดูแลกิจการ และสัดส่วนของคณะกรรมการอิสระในคณะกรรมการของบริษัท มีความสัมพันธ์เชิงลบกับการวางแผนภาษีจากค่า TAX/ASSETS แต่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างประธานฝ่ายบริหารและประธานคณะกรรมการบริหารเป็นบุคคลเดียวกันกับการวางแผนภาษีทั้ง 3 รูปแบบ เช่นเดียวกันกับงานวิจัยของปิยะณัฐ ฤณพุดตม และสุรีย์ โปษกรณัฐ (2561) ในมุมมองของประธานฝ่ายบริหารและประธานคณะกรรมการบริหารเป็นบุคคลเดียวกัน ที่ศึกษาผลกระทบของกลไกการกำกับดูแลกิจการที่มีต่อการบริหารกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยนั้น พบว่า การควรวมตำแหน่งดังกล่าว ไม่ส่งผลต่อการบริหารกำไรแต่อย่างใด

นอกจากนี้งานวิจัยของ กันญภรณ์ เต็มบุญประเสริฐสุข (2564) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการที่ดีต่อการวางแผนภาษี กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและประเทศสิงคโปร์ในกลุ่ม Top 100 ตั้งแต่ปี 2560 - 2562 ประกอบด้วย กลุ่มตัวอย่างในประเทศไทย 204 ตัวอย่าง และประเทศสิงคโปร์

210 ตัวอย่าง โดยวัดค่าตัวแปรอิสระด้วยคะแนนการกำกับดูแลกิจการ โครงสร้างคณะกรรมการ และการกระจุกตัวของความเป็นเจ้าของ และวัดค่าตัวแปรตามด้วยการวางแผนภาษี 3 รูปแบบ ได้แก่ ETR, TAX/CFO และ TAX/ASSETS เช่นเดียวกับงานวิจัยอื่น ๆ จากการศึกษา พบว่า คะแนนการกำกับดูแลกิจการไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญต่อการวัดค่าการวางแผนภาษีทั้ง 3 รูปแบบข้างต้น กล่าวคือ คะแนนการกำกับดูแลกิจการที่มากขึ้นไม่ได้ส่งผลให้บริษัทมีการวางแผนภาษีที่ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ และโครงสร้างคณะกรรมการ ซึ่งวัดค่าจากสัดส่วนของจำนวนคณะกรรมการอิสระต่อจำนวนกรรมการทั้งหมดนั้น พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงลบกับการวางแผนภาษีที่วัดจากค่า ETR สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชาติ ศรีสกลกิจ (2558) ในมุมมองของคะแนนการกำกับดูแลกิจการที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการที่ดีกับการวางแผนภาษีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่ม SET 100 ในปี 2557 จำนวน 62 บริษัท โดยวัดค่าตัวแปรอิสระและตัวแปรตามเช่นเดียวกับงานวิจัยของสตัยา ตันจันทรพงศ์ (2557) แตกต่างกันเพียงแค่กลุ่มตัวอย่างและปีที่ทำการศึกษาวิจัย ซึ่งผลการศึกษา พบว่า การกำกับดูแลกิจการไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญต่อการวัดค่าการวางแผนภาษีทั้ง 3 รูปแบบ และสอดคล้องกับงานวิจัยของน้ำทิพย์ ขำตันนงษ์ (2558) ในมุมมองของสัดส่วนของคณะกรรมการอิสระในคณะกรรมการของบริษัท

ปาไลดา จันแดง (2562) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการที่ดีกับการวางแผนภาษีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง พบว่า ขนาดของคณะกรรมการบริษัทไม่มีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษี และการควรวมอำนาจในการบริหารของประธานกรรมการของคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการวางแผนภาษีที่วัดจาก

TAX/ASSETS ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของ ลัตยา ตันจันท์พงศ์ และรัชนิยา บังเมฆ (2560) ที่ศึกษา อิทธิพลของคณะกรรมการบริษัท คณะกรรมการ ตรวจสอบ และโครงสร้างการถือหุ้นที่มีผลต่อการ วางแผนภาษี : หลักฐานเชิงประจักษ์จากประเทศไทย ในปี 2554 - 2557 จำนวน 714 ตัวอย่าง ผลการวิจัย พบว่า การแบ่งแยกประธานกรรมการและกรรมการ ผู้จัดการมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการวางแผนภาษี ที่วัดค่าจาก ETR

งานวิจัยส่วนใหญ่ที่ได้ศึกษามานี้มักจะพบว่า ขนาดของคณะกรรมการบริษัทไม่มีความสัมพันธ์กับ การวางแผนภาษีหรือการบริหารจัดการกำไร เช่น งานวิจัยของ Omoye, A. S. , & Eriki, P. O. (2014), ปิยะณัฐ ฤณพุทธม และสุรีย์ โปษกรณ์ (2561), ปาลิดา จันแดง (2562) เป็นต้น อย่างไรก็ตาม งานวิจัยของ Bala, H., & Kumai, G. B. (2015) ศึกษาลักษณะของคณะกรรมการและการบริหารจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในอุตสาหกรรม อาหารและเครื่องดื่มในไนจีเรีย ผลการศึกษา พบว่า ขนาดของคณะกรรมการมีความสัมพันธ์เชิงลบกับ การบริหารกำไร ซึ่งหมายถึง หากขนาดคณะกรรมการ บริษัทมีมากขึ้น การบริหารจัดการกำไรจะลดลง ซึ่งก็จะส่งผลต่อการวางแผนภาษีที่ลดลงด้วย สาเหตุ อาจเกิดจากการที่คณะกรรมการมากเกินไปก็จะ ส่งผลให้ต้องใช้เวลากการติดต่อสื่อสารกันภายในและ การตัดสินใจที่มีระยะเวลานานมากขึ้น ส่งผลตามมา ทำให้ไม่สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จันทรา ศรีหิรัญพัลลภ (2561) ศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างคุณลักษณะของคณะกรรมการและอัตรา ภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริงของบริษัทจดทะเบียน ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 100 ปี 2556 - 2560 จำนวน 394 กลุ่มตัวอย่าง โดยวัดค่า ตัวแปรอิสระด้วยการแบ่งแยกกระหว่างบุคคลที่ ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการกับประธานเจ้าหน้าที่ บริหาร ความถี่ในการประชุมของคณะกรรมการบริษัท

สัดส่วนของกรรมการบริษัทที่เป็นเพศหญิง สัดส่วน ของคณะกรรมการที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโทหรือมากกว่า และสัดส่วนของคณะกรรมการอิสระ และวัดค่าตัวแปรตามด้วยอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคล ที่แท้จริง (ETR) จากการศึกษา พบว่า ไม่มีตัวแปร อิสระใดเลยที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับ ตัวแปรตาม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Rose, C. (2007) และ Carter, D. A., D'Souza, F., Simkins, B. J. and Simpson, W.G. (2010) ในมุมมองของ สัดส่วนของกรรมการบริษัทที่เป็นเพศหญิงที่ศึกษาว่า ความหลากหลายทางเพศหรือคณะกรรมการเพศหญิง มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานหรือไม่ จากการศึกษา พบว่า จำนวนคณะกรรมการเพศหญิงไม่มีความสัมพันธ์ กับการดำเนินงานของบริษัท แต่อย่างไรก็ตามยังม งานวิจัยของ Carter, D. A., Simkins, B. J. and Simpson, W. G. (2003) ที่ศึกษาการกำกับดูแล กิจการ ความหลากหลายของคณะกรรมการ และ มูลค่าของบริษัท จากการศึกษา พบว่า กรรมการ เพศหญิงจะมีความละเอียด สามารถเข้าใจตลาดและ สภาพเศรษฐกิจ รวมไปถึงมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อ ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้ดี จึงส่งผลเชิงบวกกับการ ดำเนินงานของบริษัทและมูลค่าผู้ถือหุ้น

ธกานต์ ชาติวงศ์ (2560) ศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างการกำกับดูแลกิจการที่ดีกับการตกแต่งกำไร ในปี 2545 - 2547 และ ปี 2555 - 2557 โดยวัดค่า ตัวแปรอิสระด้วยการกำกับดูแลกิจการจากการ บั้จจัยคุณลักษณะของคณะกรรมการตรวจสอบ ซึ่งเป็นหนึ่งในองค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัท และวัดค่าตัวแปรตามด้วยการตกแต่งกำไรที่วัดค่า จากรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร จากการศึกษา พบว่า สัดส่วนของคณะกรรมการ ตรวจสอบที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญด้านการบัญชีหรือ การเงิน และสัดส่วนของคณะกรรมการตรวจสอบที่ เป็นเพศหญิงมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการตกแต่ง กำไร ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีการวางแผนภาษีที่น้อยลงด้วย

ณัฐพร สุพิชยา, วศินี ธรรมศิริ, กฤติยา ดาบเพชร และฐิติพร สงวนพันธุ์ (2561) ศึกษาสัดส่วนของคณะกรรมการต่างชาติกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 100 ในปี 2559 โดยวัดค่าตัวแปรอิสระด้วยผลการดำเนินงานของบริษัทจากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) ซึ่งวัดผลการดำเนินงานด้านบัญชี และ Tobin's Q ซึ่งวัดผลการดำเนินงานด้านมูลค่าตลาด และวัดค่าตัวแปรตามด้วยสัดส่วนกรรมการชาวต่างชาติ จากการศึกษา พบว่า สัดส่วนกรรมการชาวต่างชาติไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับผลการดำเนินงานทั้ง 2 รูปแบบ แต่งานวิจัยของ Masulis, R. W., Wang, C., and Xie, F. (2011) ได้ศึกษาผลกระทบของกรรมการต่างชาติต่อการกำกับดูแลกิจการและผลการดำเนินงานของบริษัทในสหรัฐอเมริกาในปี 2541 - 2549 จากการศึกษาพบว่า กรรมการต่างชาติจะมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์เกี่ยวกับตลาดในต่างประเทศ ซึ่งส่งผลดีต่อบริษัทในแง่ของการให้คำปรึกษาต่าง ๆ เกี่ยวกับการเข้าซื้อบริษัทในประเทศนั้น ๆ แต่ก็มีแนวโน้ม ไปทางเชิงลบมากกว่า กล่าวคือ ในด้านการสูญเสียต้นทุน หากบริษัทไม่ได้ทำธุรกิจในประเทศที่กรรมการต่างชาติคนนั้นถือสัญชาติอยู่ รวมถึงกรรมการต่างชาติมีแนวโน้มที่จะขาดการประชุมมากกว่ากรรมการในประเทศ แสดงให้เห็นว่ากรรมการต่างชาติไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้มูลค่าของบริษัทลดลง

จากงานวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้กำหนดตัวแปรอิสระที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลกิจการสำหรับงานวิจัยฉบับนี้ ได้แก่ คะแนนการกำกับดูแลกิจการ ขนาดของคณะกรรมการ สัดส่วนของกรรมการอิสระ การควบคุมอำนาจในการบริหารของประธานกรรมการ และกรรมการผู้จัดการ สัดส่วนของกรรมการที่เป็นเพศหญิง สัดส่วนของกรรมการที่เป็นชาวต่างชาติ และสัดส่วนของกรรมการที่จบบัญชีหรือการเงิน และได้กำหนดสมมติฐาน ดังนี้

H1 : คะแนนการกำกับดูแลกิจการมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการวางแผนภาษี

H2 : ขนาดของคณะกรรมการมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการวางแผนภาษี

H3 : สัดส่วนของกรรมการอิสระมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการวางแผนภาษี

H4 : การควบคุมอำนาจในการบริหารของประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการวางแผนภาษี

H5 : สัดส่วนของกรรมการที่เป็นเพศหญิงมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการวางแผนภาษี

H6 : สัดส่วนของกรรมการที่เป็นชาวต่างชาติมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการวางแผนภาษี

H7 : สัดส่วนของกรรมการที่จบบัญชีหรือการเงินมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการวางแผนภาษี

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างการถือหุ้นแบบครอบครัว

โครงสร้างการถือหุ้นแบบครอบครัว ถือเป็นหนึ่งในโครงสร้างการถือหุ้นแบบกระจุกตัว โดยโครงสร้างการถือหุ้นแบบครอบครัวตามแนวคิดของ Miller, D., Le Breton-Miller, I., Lester, R. H., & Cannella Jr, A. A. (2007) คือ ธุรกิจที่มีสมาชิกจากครอบครัวใดครอบครัวหนึ่งเป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่หรือมีสมาชิกครอบครัวเกี่ยวข้องกับการบริหารงานหลักของกิจการ

สัจจวัฒน์ จันทรหอม และศิลปพร ศรีจันเพชร (2555) ศึกษาคุณภาพกำไรของบริษัทครอบครัวไทยระหว่างปี 2551 - 2553 จำนวน 327 บริษัท โดยวัดค่าตัวแปรคุณภาพกำไร 4 มิติ ได้แก่ เสถียรภาพของกำไร ขนาดรายการคงค้างเกินปกติ การรับรู้ขาดทุนอย่างทันเวลา และความสามารถในการให้ข้อมูลของกำไร และวัดค่าตัวแปรการเป็นบริษัทครอบครัว 2 รูปแบบ ได้แก่ สมาชิกครอบครัวต้องถือหุ้นมากกว่า 25% ในบริษัทและทำงานอยู่ในคณะกรรมการบริษัทหรือคณะผู้บริหาร และวัดจากร้อยละของหุ้นที่สมาชิก

ครอบครัวถืออยู่ ไม่ว่าจะถือผ่านบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ตาม จากการศึกษา พบว่า การเป็นบริษัทครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับเสถียรภาพของกำไร ขนาดรายการคงค้างเกินปกติและความสามารถในการให้ข้อมูลของกำไร มีเพียงความสัมพันธ์เชิงลบกับการรับรู้ขาดทุนอย่างทันเวลา

จิตตาวรรณ เจริญวิจิตรศิลป์ (2557) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพของข้อมูลทางการเงินและโครงสร้างการถือหุ้นแบบครอบครัวของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในระหว่างปี 2554 - 2556 จำนวน 429 บริษัท คิดเป็นกลุ่มตัวอย่าง 1,043 ตัวอย่าง โดยวัดค่าตัวแปรคุณภาพของข้อมูลทางการเงินด้วยการประมาณการกระแสเงินสดในอนาคต รายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหารและเสถียรภาพของรายการคงค้าง และวัดค่าตัวแปรโครงสร้างการถือหุ้นธุรกิจครอบครัวและธุรกิจเจ้าของ จากการศึกษา พบว่า ธุรกิจครอบครัวและธุรกิจเจ้าของไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับคุณภาพของข้อมูลทางการเงินในทุกด้าน แต่ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบริษัทครอบครัวที่สมาชิกในครอบครัวดำรงตำแหน่งผู้บริหาร และคุณภาพของข้อมูลทางการเงิน พบว่า ธุรกิจครอบครัวที่สมาชิกในครอบครัวดำรงตำแหน่งผู้บริหาร มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพของข้อมูลทางการเงินทางด้านเสถียรภาพของรายการคงค้าง ในขณะที่ธุรกิจของเจ้าของที่เจ้าของดำรงตำแหน่งผู้บริหาร มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับรายการคงค้างจากดุลยพินิจของผู้บริหาร กล่าวคือ ธุรกิจของเจ้าของที่บริหารงานเองนั้นมีแนวโน้มที่จะบิดเบือนข้อมูลทางการเงินบางส่วนซึ่งหมายรวมถึงการบิดเบือนกำไรด้วย เพื่อที่จะเอื้อประโยชน์ให้ตนเอง ซึ่งธุรกิจครอบครัวที่สมาชิกในครอบครัวดำรงตำแหน่งผู้บริหารนั้นจะรายงานข้อมูลทางการเงินในแง่ของเสถียรภาพรายการคงค้างที่มีคุณภาพดีกว่าธุรกิจที่มีโครงสร้างการถือหุ้นและบริหารงานในรูปแบบอื่น

นอกจากนี้งานวิจัยของ สัตยา ตันจันท์พงศ์ และรัชนิยา บังเมฆ (2560) ได้ศึกษาอิทธิพลของคณะกรรมการบริษัท คณะกรรมการตรวจสอบ และโครงสร้างการถือหุ้นที่มีผลต่อการวางแผนภาษี : หลักฐานเชิงประจักษ์จากประเทศไทย ในปี 2554 - 2557 จำนวน 714 ตัวอย่าง ซึ่งวัดโครงสร้างการถือหุ้นแบบครอบครัวโดยใช้อัตราส่วนการถือหุ้นของผู้ถือหุ้นอย่างน้อย 1 คน มีเปอร์เซ็นต์การถือหุ้นตั้งแต่ร้อยละ 25 เป็นของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือกลุ่มบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกันในลักษณะการเป็นเครือญาติกัน เช่น นามสกุลเดียวกัน คู่สมรส บิดา มารดา พี่ น้อง เขย สะใภ้ รวมทั้งที่เป็นบริษัทที่เกี่ยวข้องกัน จากการศึกษา พบว่า โครงสร้างการถือหุ้นแบบครอบครัวมีผลต่อการวางแผนภาษีเพิ่มขึ้น เนื่องจากภายในกลุ่มเครือญาติสามารถสื่อสารกันภายในถึงผลการดำเนินงานที่แท้จริงของบริษัท ทำให้ไม่ได้ให้ความสำคัญกับกำไรทางบัญชีมากนัก แต่กลับสนใจในเรื่องการวางแผนภาษีเพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่ายมากกว่า ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสมมติฐาน ดังนี้

H8 : โครงสร้างการถือหุ้นแบบครอบครัวมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการวางแผนภาษี

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรควบคุมกับการวางแผนภาษี

Richardson, G., & Lanis, R. (2007) ศึกษาปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดความแปรปรวนของอัตราภาษีที่แท้จริงและภาษีเงินได้ของบริษัทในประเทศออสเตรเลีย จากการศึกษา พบว่า บริษัทที่มีขนาดใหญ่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการวางแผนภาษีอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Rego, S.O. (2003) ที่ศึกษาการหลีกเลี่ยงภาษีของบริษัทข้ามชาติ จากการศึกษา พบว่า บริษัทที่มีขนาดใหญ่ รวมถึงมีกำไรจากการดำเนินงานสูง มีโอกาสที่จะวางแผนภาษีสูงตามมา ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้กำหนดสมมติฐาน ดังนี้

H9 : ขนาดของบริษัทมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการวางแผนภาษี

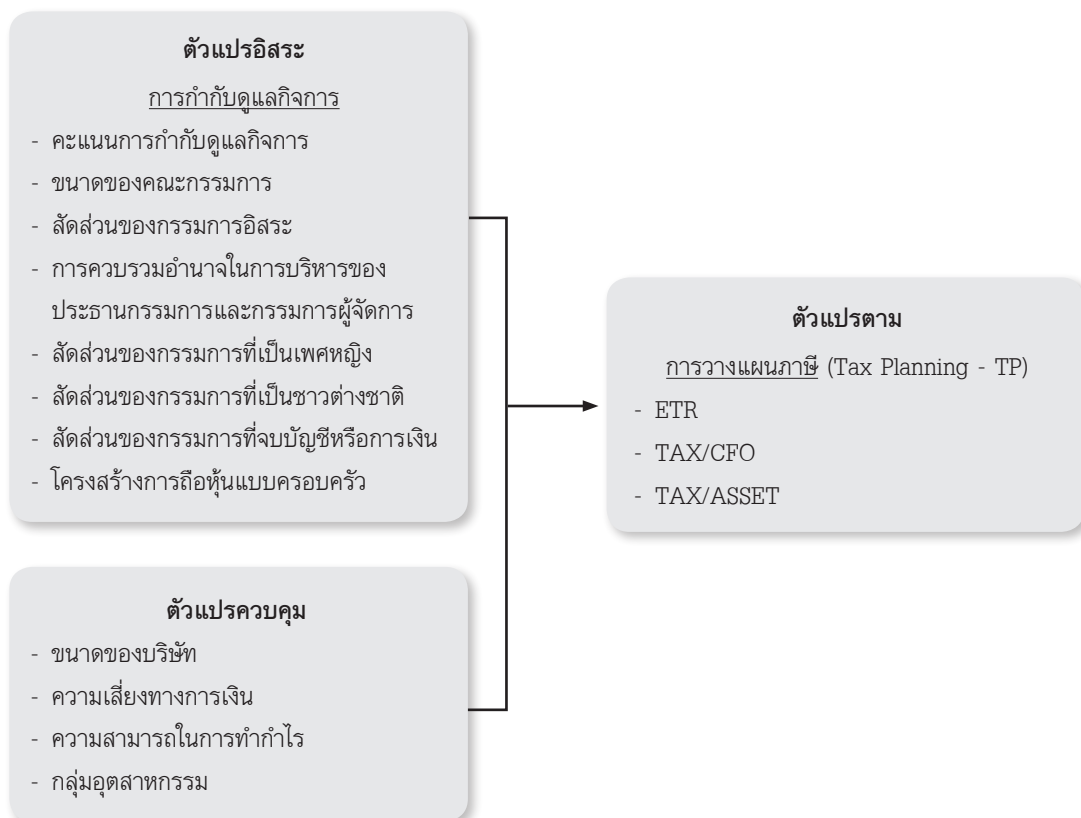
กันญกรณ์ เต็มบุญประเสริฐสุข (2564) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการที่ดีต่อการวางแผนภาษี กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและประเทศสิงคโปร์ในกลุ่ม Top 100 จากการศึกษา พบว่า ความเสี่ยงทางการเงิน (LEV) และผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการวางแผนภาษี กล่าวคือ เมื่อกิจการมีความเสี่ยงทางการเงินหรือผลตอบแทนจากสินทรัพย์ที่มากขึ้น กิจการมีแนวโน้มที่จะวางแผนภาษีมากขึ้นตามไปด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของปาลิตา จันแดง (2562) ซึ่งได้สรุปผลการวิจัยไว้ว่าผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA)

มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการวางแผนภาษีที่วัดค่าจาก TAX/ASSETS แสดงให้เห็นว่า ไม่ว่าเปอร์เซ็นต์ของกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวมจะมีจำนวนมากเพียงใด หรือหากบริษัทมีความสามารถในการบริหารสินทรัพย์ให้เกิดประโยชน์ที่มากขึ้น ก็ส่งผลต่อการวางแผนภาษีที่มากยิ่งขึ้นด้วย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสมมติฐาน ดังนี้

H10 : ความเสี่ยงทางการเงินมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการวางแผนภาษี

H11 : ผลตอบแทนจากสินทรัพย์มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการวางแผนภาษี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในปี 2563
กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 325 บริษัท ตามตารางที่ 1 การแสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ตารางที่ 1 การแสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

รายละเอียด	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยปี 2563	829
หัก บริษัทในกลุ่ม เอ็ม เอ ไอ (MAI)	(180)
หัก บริษัทที่อยู่ระหว่างการฟื้นฟูดำเนินงาน	(6)
หัก บริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมการเงิน	(66)
หัก บริษัทในกลุ่มธุรกิจกองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์และกองทรัสต์เพื่อการลงทุนในอสังหาริมทรัพย์	(60)
หัก บริษัทที่มีผลขาดทุนทางบัญชีก่อนการหักภาษี	(144)
หัก บริษัทที่มีข้อมูลไม่ครบถ้วน	(39)
หัก กลุ่มตัวอย่างที่มีค่าผิดปกติ (Outliers) (ไม่ได้อยู่ในช่วง ± 3 Standard Deviation)	(9)
จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา	325

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บและรวบรวมข้อมูลตามกฎหมาย ปี 2563 จากเว็บไซต์
ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย แบบแสดงรายการข้อมูล
ประจำปี (แบบ 56-1) รายงานประจำปี SETSMART และ
รายงานการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียน
จากเว็บไซต์ของสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย

การวัดค่าตัวแปรและแบบจำลอง

โดยแบบจำลองที่ใช้ในงานวิจัยเป็น ดังนี้

$$TP_i = \beta_0 + \beta_1 CGR_i + \beta_2 BSize_i + \beta_3 BInde_i + \beta_4 CEODUAL_i + \beta_5 BFem_i + \beta_6 BFor_i + \beta_7 BGrad_i + \beta_8 FAM_i + \beta_9 SIZE_i + \beta_{10} LEV_i + \beta_{11} ROA_i + \beta_{12} IND_i + \epsilon_i$$

ตารางที่ 2 การแสดงตัวแปร ตัวย่อ และการวัดค่าตัวแปร

ตัวแปร	ตัวย่อ	การวัดค่าตัวแปร
ตัวแปรอิสระ		
คะแนนการกำกับดูแลกิจการ	CGR	0 หมายถึง คะแนนอยู่ในระดับ “ดีพอใช้” “ผ่าน” “ไม่ผ่าน” หรือ ไม่ได้รับการประเมิน 3 หมายถึง คะแนนอยู่ในระดับ “ดี” 4 หมายถึง คะแนนอยู่ในระดับ “ดีมาก” 5 หมายถึง คะแนนอยู่ในระดับ “ดีเลิศ”

ตัวแปร	ตัวย่อ	การวัดค่าตัวแปร
ขนาดของคณะกรรมการ	BSize	จำนวนกรรมการทั้งหมดภายในบริษัท
สัดส่วนของกรรมการอิสระ	BInde	สัดส่วนจำนวนกรรมการอิสระต่อจำนวนกรรมการทั้งหมด
การควมรวมอำนาจในการบริหารของประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการ	CEODUAL	0 เมื่อประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการเป็นคนเดียวกัน 1 เมื่อประธานกรรมการเป็นคนละคนกับกรรมการผู้จัดการ
สัดส่วนของกรรมการที่เป็นเพศหญิง	BFem	สัดส่วนจำนวนกรรมการที่เป็นเพศหญิงต่อจำนวนกรรมการทั้งหมด (จันทรา ศรีหิรัญพัลลภ, 2561 และ ธกานต์ ชาตวิวงศ์, 2560)
สัดส่วนของกรรมการที่เป็นชาวต่างชาติ	BFor	สัดส่วนจำนวนกรรมการที่เป็นชาวต่างชาติต่อจำนวนกรรมการทั้งหมด (ณัฐนพร สุพิชยา, วคินี ธรรมศิริ, กฤติยา ดาบเพชร และฐิติพร สงวนพันธุ์, 2561 และ เกรียงไกร บุญเลิศอุทัย, อนุวัฒน์ กักดี และ ศิลพร ศรีจันเพชร, 2562)
สัดส่วนของกรรมการที่จบบัญชีหรือการเงิน	BGrad	สัดส่วนจำนวนกรรมการที่จบบัญชีหรือการเงินต่อจำนวนกรรมการทั้งหมด (จันทรา ศรีหิรัญพัลลภ, 2561 และ ธกานต์ ชาตวิวงศ์, 2560)
โครงสร้างการถือหุ้นแบบครอบครัว	FAM	สมาชิกในครอบครัวถือหุ้นมากกว่า 25% ในบริษัทและทำงานอยู่ในคณะกรรมการบริษัทหรือคณะผู้บริหาร โดยหากเข้าเกณฑ์ดังกล่าวจะถือว่าเป็นบริษัทที่มีโครงสร้างการถือหุ้นแบบครอบครัว ซึ่งจะกำหนดค่าเท่ากับ 1 และหากไม่เข้าเกณฑ์ดังกล่าวจะกำหนดค่าเท่ากับ 0
ตัวแปรตาม		
อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริง	ETR	ภาษีเงินได้นิติบุคคล/กำไรก่อนหักภาษีเงินได้นิติบุคคล
อัตราส่วนทางภาษีต่อกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน	TAX/CFO	ภาษีเงินได้นิติบุคคล/กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน
อัตราส่วนภาษีต่อสินทรัพย์รวม	TAX/ASSETS	ภาษีเงินได้นิติบุคคล/สินทรัพย์รวม
ตัวแปรควบคุม		
ขนาดของบริษัท	SIZE	ค่าลอการิทึมของสินทรัพย์รวม
ความเสี่ยงทางการเงิน	LEV	หนี้สินรวม/สินทรัพย์รวม
ความสามารถในการทำกำไร	ROA	กำไรทางบัญชีก่อนหักภาษี/สินทรัพย์รวม
กลุ่มอุตสาหกรรม	IND	เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy) 6 ตัวแปร กำหนดให้แต่ละอุตสาหกรรม (ก่อสร้าง เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร สินค้าอุตสาหกรรม ทรัพยากร บริการ และเทคโนโลยี) เท่ากับ 1 และหากไม่ใช่เท่ากับ 0

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

ตารางที่ 3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ETR	0.144	0.590	-0.410	0.113
TAX/CFO	0.090	0.980	-0.820	0.147
TAX/ASSETS	0.010	0.060	-0.010	0.011
CGR	3.628	5.000	0.000	1.637
BSize	9.982	16.000	5.000	2.397
BInde	0.431	0.800	0.220	0.102
BFem	0.204	0.670	0.000	0.145
BFor	0.083	1.000	0.000	0.179
BGrad	0.225	0.700	0.000	0.140
SIZE	3.910	6.410	2.680	0.680
LEV	0.405	0.860	0.020	0.203
ROA	0.074	0.450	0.000	0.062

ตารางที่ 3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา สำหรับตัวแปรหุ่น

ตัวแปร	การวัดค่าตัวแปร	ความหมาย	ร้อยละ
CEODUAL	0	ประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการเป็นคนเดียวกัน	19.40
	1	ประธานกรรมการเป็นคนละคนกับกรรมการผู้จัดการ	80.60
FAM	0	เป็นบริษัทที่ไม่ใช่โครงสร้างการถือหุ้นแบบครอบครัว	43.70
	1	เป็นบริษัทที่มีโครงสร้างการถือหุ้นแบบครอบครัว	56.30

จากตารางที่ 3.1 พบว่า การวางแผนภาษีที่วัดค่าจากอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริง (ETR) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.144 อัตราส่วนทางภาษีต่อกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน (TAX/CFO) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.090 และอัตราส่วนภาษีต่อสินทรัพย์รวม (TAX/ASSETS) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.010 ซึ่งหากอัตราส่วนทั้ง 3 อัตราส่วนข้างต้นมีค่าต่ำจะแสดงให้เห็นว่าบริษัทมีการวางแผนภาษีสูง

(ลัดยา ตันจันทร์พงศ์, 2557) โดยเมื่อนำค่าเฉลี่ยของทั้ง 3 ค่ามาเปรียบเทียบกัน พบว่า อัตราส่วนภาษีต่อสินทรัพย์รวม (TAX/ASSETS) มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ซึ่งถ้าหากวัดค่าการวางแผนภาษีด้วยอัตราส่วนภาษีต่อสินทรัพย์รวม (TAX/ASSETS) เพียงค่าเดียวอาจทำให้ความเข้าใจในด้านการวางแผนภาษีของบริษัทนั้นสูงกว่าความเป็นจริงหรือมีค่าใช้จ่ายทางภาษีที่ต่ำ

สำหรับคะแนนการกำกับดูแลกิจการมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.628 ซึ่งค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ “ดี” ขนาดของคณะกรรมการมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.982 โดยสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ว่า คณะกรรมการควรพิจารณาจำนวนกรรมการที่เหมาะสม สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยต้องมีจำนวนกรรมการไม่น้อยกว่า 5 คน และไม่ควรเกิน 12 คน ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับขนาด ประเภท และความซับซ้อนของธุรกิจ ซึ่งจากค่าเฉลี่ยข้างต้น แสดงให้เห็นว่าบริษัทส่วนใหญ่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ สัดส่วนของกรรมการอิสระมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.431 โดยสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ว่า บริษัทจดทะเบียนต้องมีกรรมการอิสระอย่างน้อยหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมด ซึ่งจากค่าเฉลี่ยข้างต้น แสดงให้เห็นว่าบริษัทส่วนใหญ่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ สัดส่วนของกรรมการที่เป็นเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.204 สัดส่วนของกรรมการที่เป็นชาวต่างชาติมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.083 สัดส่วนของกรรมการที่จบบัญชีหรือการเงินมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.225 บริษัทที่มีการแบ่งแยกอำนาจในการบริหารของประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการคิดเป็นร้อยละ 80.60 ของกลุ่มตัวอย่าง และบริษัทที่มีโครงสร้างการถือหุ้นแบบครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 56.30 ของกลุ่มตัวอย่าง

สำหรับขนาดของบริษัทซึ่งวัดจากค่าลอการิทึมของสินทรัพย์รวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.910 ความเสี่ยงทางการเงินของบริษัทมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.405 และความสามารถในการทำกำไรของบริษัทมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.074

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics)

การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation)

เป็นการวิเคราะห์เพื่อทดสอบความสัมพันธ์และทิศทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแต่ละตัวแปร สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ได้จากตารางที่ 4 ดังนี้

การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation) พบว่า อัตราส่วนภาษีต่อสินทรัพย์รวม (TAX/ASSETS) ซึ่งเป็นตัวแปรที่แสดงถึงการวางแผนภาษีมีความสัมพันธ์เชิงลบกับขนาดของบริษัท (SIZE) และความเสี่ยงทางการเงินของบริษัท (LEV) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 รวมทั้งมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสามารถในการทำกำไรของบริษัท (ROA) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 และยังพบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างอัตราส่วนทางภาษีต่อกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน (TAX/CFO) กับความสามารถในการทำกำไรของบริษัท (ROA) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์ไม่ได้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริง (ETR) กับตัวแปรอิสระและตัวแปรควบคุมทุกตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการทดสอบดูค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทุกตัว ไม่พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเกิน 0.80 แต่มีความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรของบริษัท (ROA) กับอัตราส่วนภาษีต่อสินทรัพย์รวม (TAX/ASSETS) ที่มีค่าสูง คือ 0.737 ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาตัวแปรมีความสัมพันธ์กันเอง (Multicollinearity) จึงได้ทำการทดสอบค่าความสัมพันธ์ระหว่างกันของตัวแปรด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบ การขยายความแปรปรวน (Variance Inflation Factor : VIF) พบว่า ค่า VIF ของตัวแปรมีค่าต่ำกว่า 10 และมีค่า Tolerance เข้าใกล้ 1 แสดงให้เห็นว่าตัวแปรอิสระแต่ละตัวมีความอิสระจากกัน ไม่ก่อให้เกิดปัญหาตัวแปรมีความสัมพันธ์กันเอง (Multicollinearity) (สมประสงค์ เสนารัตน์, 2553)

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ตัวแปร	ETR	TAX/ CFO	TAX/ ASSETS	CGR	BSize	BInde	CEODUAL	BFem	BFor	BGrad	FAM	SIZE	LEV	ROA
ETR	1													
TAX/CFO	0.264**	1												
TAX/ASSETS	0.364***	0.354***	1											
CGR	-0.104	-0.080	-0.105	1										
BSize	0.032	0.015	-0.012	0.144***	1									
BInde	-0.069	0.022	-0.083	0.032	-0.293***	1								
CEODUAL	-0.025	0.020	-0.048	0.060	0.110**	0.016	1							
BFem	0.000	0.039	0.028	-0.045	-0.066	0.042	0.040	1						
BFor	-0.021	-0.024	-0.005	-0.112**	0.027	-0.100	-0.026	-0.151***	1					
BGrad	-0.048	0.022	0.000	0.033	-0.222***	0.088	0.065	0.201***	-0.051	1				
FAM	-0.011	0.028	0.040	-0.053	-0.243***	0.134**	-0.102	0.097	0.249***	0.055	1			
SIZE	-0.069	0.050	-0.150***	0.252***	0.422***	0.046	0.029	0.138**	0.096	-0.043	-0.248***	1		
LEV	0.082	0.018	-0.193***	0.137*	0.037	0.078	0.036	0.014	-0.039	0.156***	-0.048	0.436***	1	
ROA	-0.020	0.246***	0.737***	-0.064	-0.088	-0.021	-0.078	0.068	0.006	0.015	0.059	-0.152***	-0.294***	1

** มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับน้อยกว่า 0.05

*** มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับน้อยกว่า 0.01

การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Linear Regression Analysis)

เนื่องจากการทดสอบข้อมูลเป็นแบบ cross-section ผู้วิจัยจึงได้ทำการทดสอบด้วยวิธี Heteroskedasticity Test: White พร้อมทั้งแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น ซึ่งสามารถสรุปผลได้ตามตารางที่ 5 ดังนี้

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การถดถอยเชิงพหุคูณ

ตัวแปร	ETR		TAX/CFO		TAX/ASSETS	
	B	P-Value	B	P-Value	B	P-Value
Constant	0.271	0.000	-0.028	0.706	0.005	0.184
CGR	-0.008	0.095*	-0.010	0.065*	0.000	0.229
BSize	0.005	0.118	0.001	0.750	0.000	0.040**
BInde	-0.031	0.670	0.033	0.746	-0.002	0.692
CEODUAL	-0.007	0.635	0.016	0.329	0.001	0.512
BFem	0.021	0.588	0.042	0.442	0.002	0.463
BFor	-0.027	0.605	-0.029	0.571	0.001	0.524
BGrad	-0.057	0.276	-0.009	0.867	-0.003	0.312
FAM	-0.012	0.376	-0.002	0.894	0.000	0.986
SIZE	-0.027	0.066*	0.018	0.291	-0.001	0.054*
LEV	0.077	0.069*	0.056	0.322	0.003	0.254
ROA	0.050	0.620	0.661	0.000***	0.133	0.000***
IND	รวม	รวม	รวม	รวม	รวม	รวม
F-Statistic	2.416***		2.587***		31.442***	
Adjusted R ²	0.069		0.077		0.615	
Durbin-Watson	1.765		1.914		1.933	

* ระดับนัยสำคัญ 0.10 ** ระดับนัยสำคัญ 0.05 *** ระดับนัยสำคัญ 0.01

จากตารางที่ 5 พบว่า คะแนนการกำกับดูแลกิจการมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการวางแผนภาษีที่วัดค่าจาก ETR และ TAX/CFO ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน H1 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สัตยา ตันจันทร์พงศ์ (2557) กล่าวคือ การกำกับดูแลกิจการที่ดีส่งผลให้การวางแผนภาษีลดลง

สำหรับองค์ประกอบเกี่ยวกับคณะกรรมการบริษัทมีเพียงขนาดของคณะกรรมการที่มีความสัมพันธ์

เชิงบวกกับการวางแผนภาษีที่วัดค่าด้วย TAX/ASSETS ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ซึ่งขัดแย้งกับสมมติฐาน H2 กล่าวคือ หากขนาดของคณะกรรมการบริษัทมีจำนวนมากขึ้น การวางแผนภาษีก็จะเพิ่มขึ้นด้วยสาเหตุอาจเกิดจากการที่เมื่อมีคณะกรรมการจำนวนมากขึ้น กรรมการทุกคนต้องตัดสินใจให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างถูกต้องและครบถ้วนเกี่ยวกับการปฏิบัติทางด้านภาษีอากร รวมถึงให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กฎหมายภาษีอากร

กำหนดไว้ เพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาภาษีอากรตามมา ในภายหลัง และตัวแปรอื่นที่ใช้ในการทดสอบเกี่ยวกับ องค์ประกอบเกี่ยวกับคณะกรรมการบริษัท ประกอบด้วย สัดส่วนของกรรมการอิสระ การควบคุมอำนาจ ในการบริหารของประธานกรรมการและกรรมการ ผู้จัดการ สัดส่วนของกรรมการที่เป็นเพศหญิง สัดส่วน ของกรรมการที่จบบัญชีหรือการเงิน และสัดส่วนของ กรรมการที่เป็นชาวต่างชาติไม่พบความสัมพันธ์อย่าง มีนัยสำคัญต่อการวางแผนภาษีทั้ง 3 รูปแบบ สอดคล้อง กับงานวิจัยของจันทรา ศรีหิรัญพัลลภ (2561) เนื่องจาก ปัจจุบันอาจมีปัจจัยอื่นที่ส่งผลต่อการวางแผนภาษี สำหรับบริษัท เช่น บางบริษัทได้รับส่งเสริมการลงทุน จากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน หรืออาจมี การวางแผนภาษีในรูปแบบของภายในกลุ่มบริษัทฯ ซึ่งทำให้บางบริษัทในกลุ่มนั้นอาจได้รับยกเว้นภาษี เงินได้ทั้งจำนวน เป็นต้น

สำหรับโครงสร้างการถือหุ้นแบบครอบครัวนั้น ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญต่อการวางแผน ภาษีทั้ง 3 รูปแบบ อาจเป็นผลมาจากงานวิจัยนี้ มีข้อจำกัดจากการใช้กลุ่มตัวอย่างเพียงบริษัท จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในปี 2563 เท่านั้น จึงทำให้ไม่สามารถอธิบาย ความสัมพันธ์ได้อย่างชัดเจน

นอกจากนั้น ยังพบความสัมพันธ์เชิงบวก ระหว่างความเสี่ยงทางการเงินของบริษัทกับการวางแผนภาษีที่วัดค่าด้วย ETR ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10 และระหว่างความสามารถในการทำกำไรของ บริษัทกับการวางแผนภาษีที่วัดค่าด้วย TAX/CFO และ TAX/ASSETS ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ซึ่งเป็น ไปตามสมมติฐาน H10 และ H11 และสอดคล้องกับ งานวิจัยของ กันญภรณ์ เต็มบุญประเสริฐสุข (2564) และปาลิดา จันแดง (2562) กล่าวคือ เมื่อบริษัทมี ความเสี่ยงทางการเงินหรือผลตอบแทนจากสินทรัพย์ ที่มากขึ้น บริษัทมีแนวโน้มในการวางแผนภาษีมากขึ้น ตามไปด้วย เนื่องจากหากบริษัทมีผลประกอบการ

ที่ดีขึ้น จะทำให้ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องในการ บริหารงานต้องการรักษาผลประโยชน์ของตนไว้ได้ มากที่สุดซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีตัวแทน และพบว่า ขนาดของบริษัทมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการวางแผน ภาษีที่วัดค่าด้วย ETR และ TAX/ASSETS ที่ระดับ นัยสำคัญ 0.10 ซึ่งขัดแย้งกับสมมติฐาน H9 กล่าวคือ บริษัทที่มีขนาดใหญ่จะมีการวางแผนภาษีลดลง เนื่องจากบริษัทต้องการดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่อง รวมถึงต้องการลดความเสี่ยงและปัญหาทางด้าน ภาษีอากรที่จะตามมาในภายหลัง

การวิเคราะห์เพิ่มเติม

งานวิจัยนี้ได้ทำการวิเคราะห์เพิ่มเติม เพื่อ ทดสอบระดับคะแนนการกำกับดูแลกิจการว่ามีผลต่อ การวางแผนภาษีหรือไม่ อย่างไร โดยแยกพิจารณา ระดับคะแนนการกำกับดูแลกิจการที่ดี [(CGR : 5 = 5 คะแนน) (CGR : 4 = 4 คะแนน) [(CGR : 3 = 3 คะแนน)] โดยกำหนดให้เป็นตัวแปรหุ่น ดังนี้

CGR : 5 หากได้คะแนนการกำกับดูแลกิจการ ในระดับ 5 ให้เท่ากับ 1 หากไม่ใช่เป็น 0

CGR : 4 หากได้คะแนนการกำกับดูแลกิจการ ในระดับ 4 ให้เท่ากับ 1 หากไม่ใช่เป็น 0

CGR : 3 หากได้คะแนนการกำกับดูแลกิจการ ในระดับ 3 ให้เท่ากับ 1 หากไม่ใช่เป็น 0

ซึ่งสามารถสรุปผลได้ตามตารางที่ 6 ดังนี้

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติมสำหรับตัวแปรคะแนนการกำกับดูแลกิจการ

ตัวแปร	ETR		TAX/CFO		TAX/ASSETS	
	B	P-Value	B	P-Value	B	P-Value
CGR : 5	-0.035	0.136	-0.046	0.093*	-0.002	0.147
CGR : 4	-0.051	0.027**	-0.054	0.050**	-0.002	0.144
CGR : 3	-0.043	0.080*	-0.035*	0.269	-0.004	0.010***
BSize	0.005	0.141	-0.001	0.758	0.000***	0.066*
BInde	-0.042	0.556	0.026	0.799	-0.002	0.595
CEODUAL	-0.009	0.537	0.015	0.364	0.000	0.663
BFem	0.029	0.463	0.049	0.391	0.002	0.466
BFor	-0.029	0.577	-0.030	0.556	0.001	0.578
BGrad	-0.064	0.220	-0.014	0.797	-0.003	0.290
FAM	-0.010	0.456	-0.001	0.956	0.000	0.903
SIZE	-0.031	0.040**	0.015	0.402	-0.002	0.043**
LEV	0.076	0.074*	0.057	0.328	0.003	0.347
ROA	0.046	0.653	0.660	0.000***	0.132	0.000***
IND	รวม	รวม	รวม	รวม	รวม	รวม
F-Statistic	2.332***		2.346***		28.883***	
Adjusted R ²	0.072		0.073		0.621	
Durbin-Watson	1.773		1.916		1.920	

* ระดับนัยสำคัญ 0.10 ** ระดับนัยสำคัญ 0.05 *** ระดับนัยสำคัญ 0.01

จากตารางที่ 6 พบว่า คะแนนการกำกับดูแลกิจการในระดับ 3 และ 4 มีผลต่อการวางแผนภาษีที่วัดค่าด้วย ETR ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10 และ 0.05 ตามลำดับ รวมถึงคะแนนการกำกับดูแลกิจการในระดับ 4 และ 5 มีผลต่อการวางแผนภาษีที่วัดค่าด้วย TAX/CFO ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และ 0.10 ตามลำดับ และคะแนนการกำกับดูแลกิจการในระดับ 3 มีผลต่อการวางแผนภาษีที่วัดค่าด้วย TAX/ASSETS ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

สรุปผลและอภิปรายผล

งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับคะแนนการกำกับดูแลกิจการ องค์ประกอบเกี่ยวกับคณะกรรมการบริษัท และโครงสร้างการถือหุ้นแบบครอบครัว กับการวางแผนภาษีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยการวางแผนภาษีในงานวิจัยฉบับนี้วัดค่าด้วย 3 รูปแบบ ได้แก่ อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริง (Effective Tax Rate: ETR) อัตราส่วนทางภาษีต่อกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน (TAX/CFO) และอัตราส่วนภาษีต่อ

สินทรัพย์รวม (TAX/ASSETS) โดยทำการศึกษาในช่วงเวลาปี 2563 จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 325 บริษัท จากการทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Linear Regression Analysis) พบว่าคะแนนการกำกับดูแลกิจการมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการวางแผนภาษีที่วัดค่าจาก ETR และ TAX/CFO ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10 ซึ่งการกำกับดูแลกิจการที่ดีส่งผลให้การวางแผนภาษีลดลง และไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการวางแผนภาษีที่วัดค่าด้วย TAX/ASSETS สำหรับองค์ประกอบเกี่ยวกับคณะกรรมการบริษัทมีเพียงขนาดของคณะกรรมการที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการวางแผนภาษีที่วัดค่าด้วย TAX/ASSETS ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ซึ่งหากขนาดของคณะกรรมการบริษัทมีจำนวนมากขึ้น การวางแผนภาษีก็จะเพิ่มขึ้นด้วย และตัวแปรอื่นที่ใช้ในการทดสอบเกี่ยวกับองค์ประกอบเกี่ยวกับคณะกรรมการบริษัท ประกอบด้วย สัดส่วนของกรรมการอิสระ การควมรวมอำนาจในการบริหารของประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการสัดส่วนของกรรมการที่เป็นเพศหญิง และสัดส่วนของกรรมการที่จบบัญชี หรือการเงิน และสัดส่วนของกรรมการที่เป็นชาวต่างชาติ รวมไปถึงโครงสร้างการถือหุ้นแบบครอบครัว ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญต่อการวางแผนภาษีทั้ง 3 รูปแบบ นอกจากนั้น จากการทดสอบสมมติฐานสำหรับตัวแปรควบคุมนั้น พบว่าความเสี่ยงทางการเงินของบริษัทมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการวางแผนภาษีที่วัดค่าด้วย ETR ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10 และความสามารถในการทำกำไรของบริษัทมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการวางแผนภาษีที่วัดค่าด้วย TAX/CFO และ TAX/ASSETS ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ซึ่งหากบริษัทมีความเสี่ยงทางการเงินหรือผลตอบแทนจากสินทรัพย์ที่มากขึ้น บริษัทมีแนวโน้มในการวางแผนภาษีมากขึ้นตามไปด้วย และพบว่าขนาดของบริษัทมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการวางแผนภาษีที่วัดค่าด้วย ETR และ TAX/ASSETS

ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10 ซึ่งบริษัทที่มีขนาดใหญ่ขึ้นจะมีการวางแผนภาษีลดลง เนื่องจากบริษัทต้องการดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่อง รวมถึงต้องการลดความเสี่ยงและปัญหาทางด้านภาษีอากรที่จะตามมาในภายหลัง

ข้อจำกัดการวิจัย

1. งานวิจัยนี้ทำการศึกษาเฉพาะบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในปี 2563 จึงไม่สามารถอธิบายได้อย่างครอบคลุมไปถึงบริษัทที่ไม่ได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
2. งานวิจัยนี้ศึกษาเพียงภาพรวมของภาษีเงินได้นิติบุคคลของแต่ละบริษัท จึงไม่ครอบคลุมไปถึงรายละเอียดของภาษีเงินได้นิติบุคคลที่บางบริษัทได้รับสิทธิ BOI และสิทธิทางภาษีอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. งานวิจัยในอนาคตอาจขยายขอบเขตระยะเวลาในการศึกษา เพื่อให้เกิดความแม่นยำของข้อมูลเพิ่มมากขึ้น หรือทำการเปรียบเทียบข้อมูล 2 ปี เพื่อให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของการวางแผนภาษีแต่ละปี
2. งานวิจัยในอนาคตอาจทำการศึกษาด้วยการแยกตามรายอุตสาหกรรม เนื่องจากการดำเนินธุรกิจรวมถึงการกำกับดูแลกิจการและการวางแผนภาษีนั้นย่อมมีความแตกต่างกัน
3. งานวิจัยในอนาคตอาจทำการศึกษาด้านตัวแปรโครงสร้างการถือหุ้นเพิ่มเติมได้ เนื่องจากงานวิจัยฉบับนี้ศึกษาเพียงโครงสร้างการถือหุ้นแบบครอบครัวเท่านั้น

เอกสารอ้างอิง

- กันญภรณ์ เต็มบุญประเสริฐสุข. (2564). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการที่ดีต่อการวางแผนภาษี กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และประเทศสิงคโปร์ในกลุ่ม Top 100. *วารสารวิชาชีพบัญชี*, 17(54), 52-67.
- เกรียงไกร บุญเลิศอุทัย, อนุวัฒน์ ภักดี และศิลปพร ศรีจันทเพชร. (2562). ผลกระทบของคะแนนการกำกับดูแลกิจการและคุณลักษณะคณะกรรมการบริษัทต่อความทันเวลาของงบการเงิน. *วารสารวิชาชีพบัญชี*, 15(48), 5-30.
- จันทรา ศรีทัญพัลลภ. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของคณะกรรมการและอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริงของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 100. *ปริญาญบัณฑิตมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*.
- จิตตาวรรณ เจริญวิจิตรศิลป์. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพของข้อมูลทางการเงินและโครงสร้างการถือหุ้นแบบครอบครัวของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *ปริญาญบัณฑิตมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*.
- ณัฐนพร สุพิชยา, วศินี ธรรมศิริ, กฤติยา ดาบเพชร และฐิติพร สงวนพันธุ์. (2561). ลัดส่วนของคณะกรรมการต่างชาติกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 100. *การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิชาการระดับชาติ UTCC Academic Day ครั้งที่ 2*, 616-630.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2558). วางแผนภาษี. ค้นจาก https://www.set.or.th/education/th/start/start_start_3_7.pdf
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2564). การสำรวจการกำกับดูแลกิจการบริษัทจดทะเบียน CORPORATE GOVERNANCE REPORT OF THAI LISTED COMPANIES (CGR). ค้นจาก <https://www.setsustainability.com/page/cgr-corporate-governance-report>
- ธกานต์ ชาตวงศ์. (2560). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการที่ดีกับการตกแต่งกำไร. *วารสารวิชาชีพบัญชี*, 13(37), 45-52.
- ธัญพร ดันตยวงศ์. (2552). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนภาษีและความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีกับมูลค่าของกิจการ: หลักฐานเชิงประจักษ์จากประเทศไทย. *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*.
- น้ำทิพย์ ขำต้นวงศ์. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับการวางแผนภาษีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *ปริญาญบัณฑิตมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*.
- ปาลิดา จันแดง. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการที่ดีกับการวางแผนภาษีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง. *ปริญาญบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร*.
- ปิยะณัฐ ฤนพุดม และสุรีย์ โขษกรณัฐ. (2561). ผลกระทบของกลไกการกำกับดูแลกิจการที่มีต่อการบริหารกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์, พิเศษ*, 104-119.
- วรรณรัตน์ ปณิธานธรรม และดลภณิศ เต็งอำนวย. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับต้นทุนเงินทุนของส่วนผู้ถือหุ้นของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์

- แห่งประเทศไทย. วารสารเกษตรศาสตร์ธุรกิจประยุกต์, 10(13), 27-39.
- ศศิธร จุ้ยยิ้ม. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีกับราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. ปรินญาบัญญัติมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมเดช ไรจน์ศรีเสถียร. สุตยอดกลยุทธ์การวางแผนภาษีเงินได้นิติบุคคล. (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: ธรรมนิติ เพรส, 2562.
- สัจจวัฒน์ จันทรหอม และศิลปพร ศรีจันเพชร. (2555) คุณภาพกำไรของบริษัทครอบครัวไทย. วารสารวิชาชีพบัญชี, 8(21), 78-88.
- สัจจวัฒน์ จันทรหอม. (2554). คุณภาพกำไรของบริษัทที่มีโครงสร้างการถือหุ้นและบริหารงานโดยครอบครัว. ปรินญาบัญญัติมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สตัยา ตันจันทรพงศ์. (2557). อิทธิพลของการกำกับดูแลกิจการที่ดีต่อการวางแผนภาษีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วารสารวิชาชีพบัญชี, 10(28), 5-18.
- สตัยา ตันจันทรพงศ์ และรัชนิยา บังเมม. (2560). อิทธิพลของคณะกรรมการบริษัท คณะกรรมการตรวจสอบ และโครงสร้างการถือหุ้นที่มีผลต่อการวางแผนภาษี: หลักฐานเชิงประจักษ์จากประเทศไทย. วารสารวิชาชีพบัญชี, 13(37), 29-44.
- สุชาติ ศรีสกลกิจ. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการที่ดีกับการวางแผนภาษีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 100. ปรินญาบัญญัติมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุเทพ พงษ์พิทักษ์. (2561). การวางแผนภาษีอย่างไรให้ธุรกิจยั่งยืน. ค้นจาก <https://sme.krungthai.com/sme/productListAction.action?command=getDetail&cateMenu=KNOWLEDGE&cateId=9&itemId=135>
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. (2560). หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี สำหรับบริษัทจดทะเบียนปี 2560. ค้นจาก <https://www.sec.or.th/cgthailand/th/pages/cgcode/cgcodeintroduction.aspx>
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. (2560). การกำกับดูแลกิจการที่ดีและการพัฒนากิจการเพื่อความยั่งยืน. ค้นจาก <https://www.sec.or.th/cgthailand/th/pages/overview/cgand sustainablebusinessdevelopment.aspx#4>
- Bala, H., & Kumai, G. B. (2015). Board Characteristics and Earnings Management of Listed Food and Bevearges Firms in Nigria. *European Journal of Accounting, Auditing and Finance Research*, 3(8), 25-41.
- Carter, D. A., D'Souza, F., Simkins, B. J., & Simpson, W.G. (2010). The gender and ethnic diversity of US boards and board committees and firm financial performance, *Corporate Governance: An International Review*, 18(5), 396-414.
- Carter, D. A., Simkins, B. J., & Simpson, W. G. (2003). Corporate governance, board diversity, and firm value. *Financial Review*, 38, 33-53.
- Hoffman, W. H. (1961). The theory of tax planning. *The Accounting Review*, 36(2), 274-281.

- Holderness, C. G. (2003). A survey of block holders and corporate control. *Economic Policy Review*, Federal Reserve Bank of New York, Policy Review, 9(1), 51-64.
- Jensen, M., & Meckling, W. (1976). Theory of the firm: Managerial behavior, agency costs, and ownership structure. Retrieved from <https://www.sfu.ca/~wainwrig/Econ400/jensen-meckling.pdf>
- Leech, D., & Leahy, J. (1991). Ownership structure, control type classifications and the performance of large British Companies. *Economic Journal*, P.1418-1437.
- Masulis, R. W., Wang, C., & Xie, F. (2011). "Globalizing the Boardroom - The Effects of Foreign Directors on Corporate Governance and Firm Performance." *Journal of Financial Economics*, 53, no.3 (2011): 527-554.
- Miller, D., Le Breton-Miller, I., Lester, R. H., & Cannella Jr, A. A. (2007). Are family firms really superior performers?. *Journal of Corporate Finance*, 13(5), 829-858.
- OECD. (2015). G20/OECD Principles of Corporate Governance. Retrieved from <https://www.oecd.org/daf/ca/Corporate-Governance-Principles-ENG.pdf>
- Omoye, A. S., & Eriki, P. O. (2014). Corporate Governance Determinants of Earnings Management: Evidence from Nigerian Quoted Companies. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 5(23), 553-564.
- Rego, S. O. (2003). Tax-Avoidance Activities of US Multinational Corporations*. *Contemporary Accounting Research*, 20(4), 805-833.
- Richardson, G., & Lanis, R. (2007). Determinants of the variability in corporate effective tax rates and tax reform: Evidence from Australia. *Journal of Accounting and Public Policy*, 26(6), 689-704.
- Rose, C. (2007). Does female board representation influence firm performance? The Danish evidence, *Corporate Governance*, 15(2), 404-413.
- Smart SME. (2559). ความแตกต่างระหว่าง การหนีภาษี VS การหลบหลีกภาษี. ค้นจาก <https://www.smartsme.co.th/content/39368>
- Zimmerman, J. (1983). Taxes and firm size. *Journal of Accounting and Economics*, 5(2), 119-149.